

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 23. mart 2012.
Original: engleski

PREDSJEDNIK MEĐUNARODNOG SUDA

Rješava: sudija Theodor Meron, predsjednik

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 23. marta 2012. godine

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU ZA PREISPITIVANJE
ODLUKE O PRIVILEGOVANIM TELEFONSKIM RAZGOVORIMA**

Tužilaštvo

G. Alan Tieger i gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

1. **JA, THEODOR MERON**, predsjednik Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud), rješavam po Zahtjevu za preispitivanje Odluke o privilegovanim telefonskim razgovorima, koji je Radovan Karadžić (dalje u tekstu: Karadžić) podnio 27. januara 2012. godine (dalje u tekstu: Zahtjev). Sekretar Međunarodnog suda (dalje u tekstu: sekretar) odgovorio je 10. februara 2012. godine.¹ Karadžić je podnio repliku 14. februara 2012. godine.²

I. KONTEKST

2. Dana 12. januara 2012. godine, Karadžić je šefici Službe za pravnu pomoć i pitanja pritvora (dalje u tekstu: OLAD) dostavio dopis kojim je zatražio da mu se dozvoli da sa svojim pravnim savjetnikom Peterom Robinsonom (dalje u tekstu: pravni savjetnik) vodi privilegovane razgovore preko njegovog mobilnog telefona.³ Karadžić je naveo da mu je trenutno onemogućeno da sa svojim pravnim savjetnikom vodi privilegovane telefonske razgovore zbog toga što njegov pravni savjetnik nema telefonski broj u fiksnoj telefonskoj mreži u Nizozemskoj.⁴ On je takođe ustvrdio da je pravilo kojim se zabranjuju privilegovani pozivi na mobilne telefonske brojeve "besmisleno".⁵

3. Dana 24. januara 2012. godine, šefica OLAD-a je odbila Karadžićev zahtjev.⁶ Ona je navela da se, shodno standardnoj politici Sekretarijata Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Sekretarijat) i Pritvorske jedinice Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN), mobilni telefoni ne mogu odrediti kao privilegovani.⁷ Ona je, pored toga, navela da se "privilegovani telefonski razgovori između optuženog koji se sam zastupa i njegovog pravnog savjetnika mogu voditi samo putem odobrene fiksne telefonske linije, i to iz razloga bezbjednosti i povjerljivosti i u cilju zaštite integriteta pogodnosti privilegovanih razgovora koja se pruža optuženima u PJUN-u.⁸

¹ Podnesak sekretara na osnovu pravila 33(B) u vezi sa Zahtjevom Radovana Karadžića za preispitivanje Odluke o privilegovanim telefonskim razgovorima, 10. februara 2012. godine (dalje u tekstu: Odgovor).

² Replika na Podnesak sekretara u vezi s privilegovanim telefonskim razgovorima, 14. februar 2012. godine (dalje u tekstu: Replika).

³ V. Zahtjev, Dodatak A (dopis koji je Radovan Karadžić 12. januara 2012. godine uputio Jamiee Campbell, šefici Službe za pravnu pomoć i pitanja pritvora).

⁴ Zahtjev, Dodatak A, str. 1.

⁵ Zahtjev, Dodatak A, str. 1.

⁶ V. Zahtjev, Dodatak B (dopis koji je Jaimee Campbell, šefica Službe za pravnu pomoć i pitanja pritvora, 24. januara 2012. godine uputila Radovanu Karadžiću) (dalje u tekstu: Osporena odluka).

⁷ Osporena odluka, str. 1.

⁸ Osporena odluka, str. 1.

II. STANDARD PREISPITIVANJA

4. Za preispitivanje administrativnih odluka koje je donio sekretar određen je sljedeći standard:

Sudsko preispitivanje [...] administrativne odluke ne predstavlja ponovno saslušanje. Ne radi se ni o žalbenom postupku, niti je taj postupak na bilo koji način sličan preispitivanju vlastite presude kakvo bi sudsko vijeće moglo provesti u skladu s pravilom 119 Pravilnika o postupku i dokazima. Sudsko preispitivanje administrativne odluke sekretara [...] inicijalno se bavi pravilnošću postupka kojim je sekretar došao do neke odluke i načinom na koji je do nje došao.⁹

Shodno tome, administrativna odluka može biti poništena ukoliko sekretar:

- (a) nije poštovao pravne uslove iz Uputstva, ili
- (b) ako se nije pridržavao osnovnih pravila prirodne pravde ili ako u procesnom smislu nije postupao korektno prema osobi na koju utiče dotična odluka, ili
- (c) ako je uzeo u obzir materijal koji nije relevantan a propustio uzeti u obzir materijal koji je relevantan, ili
- (d) ako je došao do zaključka do kakvog ne bi došla ni jedna razumna osoba koja ispravno razmatra to pitanje (test "nerazumnosti").¹⁰

6. Ukoliko nerazumnost nije dokazana, ne smije se zadirati u prostor koji pripada autoru takve administrativne odluke u kojem on ocjenjuje činjenice ili meritum dotičnog slučaja.¹¹ Stoga teret uvjeravanja leži na strani koja osporava administrativnu odluku i ona mora pokazati: (1) da je došlo do greške kakva je opisana gore i (2) da je ta greška znatno uticala na administrativnu odluku [...] na njenu štetu.¹²

III. MJERODAVNO PRAVO

7. Pravilo 65(A) Pravilnika o pritvoru osoba koje čekaju na suđenje ili žalbeni postupak pred Međunarodnim sudom ili su iz nekog drugog razloga pritvorene po ovlaštenju ovog suda¹³ (dalje u tekstu: Pravilnik o pritvoru) glasi kako slijedi:

Svaki pritvorenik ima pravo da u potpunosti i bez ograničenja komunicira sa svojim braniocem, po potrebi uz pomoć prevodioca.

7. Pravilo 65(B) Pravilnika o pritvoru glasi:

Sva takva komunikacija smatra se privilegovanom, osim u slučaju kad sekretar smatra da postoji osnovana sumnja da se ta privilegija zloupotrebljava u nastojanju da se:

⁹ *Tužilac protiv Miroslava Kvočke i drugih*, predmet br. IT-98-30/I-A, Odluka po preispitivanju Odluke sekretara o prestanku pravne pomoći Zoranu Žigiću, 7. februar 2003. godine (dalje u tekstu: Odluka u vezi sa Žigićem), par. 13. V. takođe *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po Zahtjevu za preispitivanje Odluke OLAD-a o naknadama tokom pretresne faze, 19. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Karadžić*), par. 9.

¹⁰ Odluka u predmetu *Karadžić*, par. 9. V. takođe Odluka u vezi sa Žigićem, par. 13.

¹¹ Odluka u vezi sa Žigićem, par. 13. V. takođe, Odluka u predmetu *Karadžić*, par. 10.

¹² Odluka u predmetu *Karadžić*, par. 10. V. takođe Odluka u vezi sa Žigićem, par. 14.

¹³ IT/38/Rev.9, 21. juli 2005. godine.

- i. organizuje bijeg;
- ii. utiče na svjedoke ili da se oni zastraše;
- iii. ometa provođenje pravde; ili
- iv. na drugi način ugrozi bezbjednost i sigurnost u Pritvorskoj jedinici.

Prije nego što započne takav nadzor komunikacija, sekretar mora obavijestiti pritvorenika i njegovog branioca o razlozima za nadzor. Pritvorenik može u svakom trenutku zatražiti od predsjednika da poništi bilo koju odluku sekretara donesenu u skladu s ovim pravilom.

IV. ARGUMENTACIJA

8. Karadžić tvrdi da je odluka sekretara da mu ne dopusti privilegovanu komunikaciju s njegovim pravnim savjetnikom putem mobilnog telefona "nerazumna, nesrazmjerna i tehnofobična"¹⁴ i traži da se Osporena odluka poništi.¹⁵ Karadžić konkretno osporava objašnjenje sekretara da se mobilni telefoni mogu lako proslijediti drugim osobama i primjećuje da advokat može isto tako lako svoj fiksni telefon dati nekom trećem licu ili upotrijebiti opciju prosljeđivanja poziva na druge telefone.¹⁶ Karadžić dodaje da je pritvorenici na Međunarodnom krivičnom sudu za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR), Specijalnom sudu za Sierra Leone (dalje u tekstu: SCSL) i Međunarodnom krivičnom sudu (dalje u tekstu: ICC) dozvoljeno da privilegovane razgovore sa svojim timovima odbrane vode putem mobilnog telefona, te primjećuje da su pritvorenici SCSL-a i ICC-a smješteni u istom objektu kao i pritvorenici ovog Međunarodnog suda.¹⁷ Karadžić takođe navodi da se prilikom donošenja administrativnih odluka u kontekstu međunarodnog pritvora primjenjuje načelo srazmjernosti¹⁸ i tvrdi da je sekretar zabranom privilegovanih razgovora putem mobilnog telefona prekršio to načelo.¹⁹ Na kraju, Karadžić navodi da njegov pravni savjetnik nema fiksni telefonski broj u Nizozemskoj, što je "dovelo do uskraćivanja privilegovanih telefonskih razgovora" i "omogućilo PJUN-u da nadzire sve [Karadžićeve] telefonske razgovore sa njegovim pravnim savjetnikom".²⁰ S tim u vezi, Karadžić tvrdi da je sekretar donio odluku da "nastavi da nadzire" njegove privilegovane telefonske razgovore.²¹

9. Sekretar odgovara da Karadžić i dalje uživa pravo na privilegovanu komunikaciju sa svojim odobrenim pravnim saradnicima i da bi njegov Zahtjev trebalo odbiti.²² Kako tvrdi

¹⁴ Zahtjev, par. 13.

¹⁵ Zahtjev, par. 1, 17. V. i Zahtjev, par. 6.

¹⁶ Zahtjev, par. 16A. Primjećujem da je Karadžić u svom Zahtjevu dva paragrafa označio kao paragraf 16. Zbog lakšeg upućivanja, ti paragrafi će biti pominjani kao paragraf 16A, odnosno paragraf 16B.

¹⁷ Zahtjev, par. 14. V. takođe Zahtjev, Dodatak C (Svečana izjava Petera Robinsona, pravnog savjetnika, 27. januar 2012. godine).

¹⁸ V. Zahtjev, par. 8-12.

¹⁹ Zahtjev, par. 16A. Karadžić tvrdi da bi zabrinutost sekretara u pogledu bezbjednosti bila odagnana na srazmjerniji način kad bi uprava zatvora vršila provjeru identiteta branioca na samom početku telefonskog razgovora. V. Zahtjev, par. 16A.

²⁰ Zahtjev, par. 5.

²¹ Zahtjev, par. 1. V. takođe Zahtjev, par. 14, 16B.

²² Odgovor, par. 3, 9. V. takođe Odgovor, par. 4-5.

sekretar, "dosljedna je i dugotrajna" politika da se privilegovani telefonski razgovori iz PJUN-a mogu odobriti samo ako se radi o direktnoj fiksnoj telefonskoj liniji između optuženog i njegovog branioca ili, ako se radi o optuženom koji se sam zastupa, između optuženog i njegovog pravnog saradnika.²³ Sekretar tvrdi da razlog koji leži u osnovi te politike jeste povišeni bezbjednosni rizik koji je neizbježan kod upotrebe mobilnih telefona, s obzirom na to da oni mogu lako da se izgube, proslijede nekome ili koriste u okruženju koje može da ugrozi integritet privilegovanih komunikacija.²⁴ Pored toga, sekretar tvrdi da praksa drugih međunarodnih sudova nije relevantna zato što ovaj Međunarodni sud, a posebno PJUN, ima svoj bezbjednosni režim zasnovan na njegovim specifičnim potrebama i iskustvima.²⁵ Sekretar navodi da je Karadžić bio svjestan ove politike kada su mu dodijeljeni pravni saradnici i dodaje da njegov pravni savjetnik, čije je prebivalište u Haagu, može lako da isposluje uvođenje fiksne telefonske linije u Haagu u svrhu održavanja privilegovanih komunikacija.²⁶ Sekretar tvrdi da to što bi Karadžić i njegov pravni savjetnik radije koristili mobilni telefon u svrhu međusobne komunikacije ne predstavlja nadziranje Karadžićevih privilegovanih komunikacija.²⁷

10. Karadžić u Replici iznosi tvrdnju da zabrana privilegovanih poziva na mobilne telefone jeste dosljedna i trajna politika PJUN-a, ali da je zbog tehnološkog napretka "ta zabrana nesrazmjerna svakoj eventualnoj zabrinutosti u pogledu bezbjednosti".²⁸ On iznosi argument da zabrinutost sekretara u vezi s mobilnim telefonima "nema nikakvog smisla"²⁹ i da ne "opravdava nadziranje svih razgovora putem mobilnog telefona" između njega i njegovog pravnog savjetnika.³⁰ Karadžić, nadalje, tvrdi da sekretar zanemaruje činjenicu da se fiksni telefoni, isto kao i mobilni, mogu proslijediti neovlaštenim licima, te da sekretar pretpostavlja da bi advokati svjesno prekršili pravila PJUN-a.³¹ Na kraju, Karadžić tvrdi da bi njegov pravni savjetnik mogao da dobije fiksni telefon u Haagu, ali da to ne bi omogućilo privilegovanu komunikaciju u situacijama kada se njegov pravni savjetnik nalazi na terenu i obavlja razgovore sa svjedocima ili kada se ne nalazi u svom stanu u Haagu.³²

²³ Odgovor, par. 6.

²⁴ Odgovor, par. 6.

²⁵ Odgovor, par. 8.

²⁶ Odgovor, par. 7.

²⁷ Odgovor, par. 7.

²⁸ Replika, par. 2.

²⁹ V. Replika, par. 3, 5.

³⁰ Replika, par. 6. Konkretnije, Karadžić tvrdi sljedeće: (i) ne bi želio da obavi privilegovani razgovor s nekim ko je pronašao izgubljeni mobilni telefon; (ii) kada nazove u svrhu obavljanja privilegovanog razgovora, službenici PJUN-a mogu provjeriti identitet osobe na telefonskoj liniji; i (iii) ljudi koji se zateknu u neposrednom okruženju i koji mogu da čuju razgovor, mogli bi da čuju samo "ono što govori advokat", a "ne privilegovanu komunikaciju od strane optuženog". V. Replika, par. 3, 5.

³¹ Replika, par. 4.

³² Replika, par. 7.

VI. DISKUSIJA

11. Podsjećam da pravilo 65(A) Pravilnika o pritvoru predviđa da "[s]vaki pritvorenik ima pravo da u potpunosti i bez ograničenja komunicira sa svojim braniocem", uz izuzetke predviđene pravilom pravilom 65(B) Pravilnika o pritvoru. Smatram da je sekretar u pravu kad tvrdi da Karadžić i dalje uživa nominalno pravo na privilegovane telefonske razgovore sa svojim pravnim savjetnicima,³³ ali da on u praksi nije bio u mogućnosti da u potpunosti iskoristi to svoje pravo. Premda djelimičan razlog za to jeste činjenica da Karadžićev pravni savjetnik nema fiksni telefon u Nizozemskoj, to se isto tako može jasno pripisati osporenoj politici PJUN-a, kojom se zabranjuje korištenje mobilnih telefona u svrhu privilegovanih komunikacija između pritvorenika i njihovih branilaca.

12. S tim u vezi, podsjećam na argumente sekretara u kojima je istaknuo razlog koji leži u osnovi osporene politike, uključujući bezbjednosne obzire, kao i specifične potrebe i iskustva Međunarodnog suda i PJUN-a.³⁴ Međutim, smatram da mnogi bezbjednosni obziri koje je sekretar opisao u vezi s dopuštanjem privilegovanih komunikacija putem mobilnih telefona postoje i kod korištenja fiksnih telefona, i to često u istoj mjeri. Takođe primjećujem da se mogu primijeniti dodatne mjere koje mogu da ublaže određene bezbjednosne bojazni u vezi s korištenjem mobilnih telefona.³⁵ Shodno tome, nisam mogao da pronađem nikakvo uvjerljivo opravdanje sa stanovišta bezbjednosti koje bi išlo u prilog nastavljanju različitog tretmana privilegovanih komunikacija putem fiksnih telefona i putem mobilnih telefona.

13. Pored toga, premda Međunarodni sud nije dužan da primjenjuje potpuno iste kriterije kao i drugi međunarodni sudovi,³⁶ praksa drugih međunarodnih sudova i ICC-a može da bude relevantna kada se razmatra razumnost neke osporene politike ili odluke. Podsjećam na Karadžićevu tvrdnju da MKSR, SCSL i ICC primjenjuju politiku koja pritvorenicima dopušta da sa svojim pravnim timovima održavaju privilegovanu komunikaciju tako što im upućuju pozive na mobilne telefone.³⁷ Nisam u stanju da utvrdim na koji se način bezbjednosne bojazni i iskustva Međunarodnog suda razlikuju od bezbjednosnih bojazni i iskustava MKSR-a, SCSL-a i ICC-a i kako takve bojazni opravdavaju zabranu korištenja mobilnih telefona u svrhu vođenja privilegovanih komunikacija.

³³ Odgovor, par. 3, 9.

³⁴ V. Odgovor, par. 6, 8.

³⁵ V., na primjer, Replika, par. 3.

³⁶ V. Odgovor, par. 8.

³⁷ V. Zahtjev, Dodatak C, par. 3, 5, 6. V. i Zahtjev, par. 14.

14. Podsjećam i na to da je sekretar naveo da je osporena politika "dosljedna i dugotrajna".³⁸ Premda je ta politika možda bila razumna u svjetlu okolnosti u kojima je prvobitno primjenjivana, zahvaljujući tehnološkom napretku neosporno su povećani korištenje i prevlast mobilnih telefona u svrhu komunikacije. Sekretar nije dao nikakve naznake da je osporena politika izmijenjena u svjetlu tih promjena ili da im je prilagođena.

15. Nakon što sam razmotrio prava pritvorenika predviđena Pravilnikom o pritvoru i zabrinutost koju je izrazio sekretar, nalazim da su osporena politika i Osporena odluka nerazumne.³⁹

16. Što se tiče Karadžićevih tvrdnji u vezi s navodnom odlukom sekretara da "nastavi da nadzire" njegove privilegovane telefonske razgovore s njegovim pravnim savjetnikom,⁴⁰ Karadžić je propustio navesti bilo kakve dokaze koji bi ukazali na to da se sekretar upustio u nedopustivo nadziranje njegovih privilegovanih komunikacija.

VII. DISPOZITIV

17. Iz gorenavedenih razloga, ovim **ODOBRAVAM** Zahtjev i **UPUĆUJEM** sekretara da u roku od 21 dan od donošenja ove Odluke utvrdi revidiranu politiku u vezi s privilegovanim telefonskim komunikacijama, koja će Karadžiću omogućiti da, uz primjenu odgovarajućih bezbjednosnih mjera, sa svojim pravnim savjetnikom vodi privilegovane telefonske razgovore pozivom na njegov mobilni telefonski broj.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/
sudija Theodor Meron,
predsjednik

Dana 23. marta 2012. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

³⁸ Odgovor, par. 6.

³⁹ Odluka u predmetu *Karadžić*, par. 9.

⁴⁰ V. Zahtjev, par. 1. V. takođe Zahtjev, par. 5, 16B.